

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэспсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээт

Зэнэкъокъум щатекIуагъэхэм шIухъафтынхэр аратыгъэх

Урысые зэнэкъокъоу «Унэ, щагу анахь дэгъу» зыфиорэм ишъолтыр чэзыу щатекIуагъэхэм щитхуу тхыльхэр аратыжыгъэх.

Партиеу «Единэ Россиемрэ» АР-м псэольешынымкэ, транс-портымкэ, псэуплэ-коммунальнэ, гъогу хъызметымкэ и Министерствэрэ 2022-рэ ильесым бэдзэогъум и 1-м къыщегъэжьгуу зэнэкъокъум хэлажээ зыштоигъохэм язаявкхэр аублэгъагь. Фаехэм сайтэу [moydom.er.ru](#) зыфиорэм шысхъяэум и 15-м нэс заявкэр щаеклаагъехан альэкъиштыгъэ.

Партийнэ проектэу «МКД-м зыпсэухэр» зыфиорэм Адыгэ Республикаемкэ икоординаторэу Владлена Кононовамрэ АР-м псэольешынымкэ и Министерствэ ЖКХ-мкэ игъэорышилэ ишащэу Ныбэ Рустландрэ зэнэкъокъум щатекIуагъэхэм шуухъафтынхэр аратыжыгъэх.

Лъэныкьюу «Анахь зэгурьиор

унагъу» зыфиорэм ятлонэрэ чыпIэр къышызыхыгъэхэр урамэу Пионерскэм тет унэу N 389-м (я 2-рэ корпус) чэсхэр ары. Ахэм дипломрэ ахьшэ шуухъафтынрэ афагъешьшагъэх. Чкаловым иурам тет унэу N 86/3-м зыпсэухэрэм аперэ чыпIэр къахыгь.

«Жюриим фэтэрыбэу зэхэм тиунэ ятлонэрэ чыпIэр къызэрэфигъэшьшагъэхэм фзиI лъэшиу тифэрэз. Зэнэкъокъум тихэлажээ зэхъум приз къэтхыинэ туыгүгэгъахэн. Шыпкъэмкэ, унгъо зэгурьиожьсуу туызэдээсэу, аперэ чыпIэр тапэкГэ

къызэрэхъыицтым ыуж титициц. ЧыпIэхэм язэтгээсэхъян фэгъэхыгъэхъяа горэ, гүнэгүүхэм я Дундэ мафэ зэхатцэхэ зыхыукаа зэгъунэгъухэм чанэу ахэм тахэлажээ. Ахэм тэ нахь зинэблагъэ ташIы», — къыIуагь лъэныкьюу «Нахь зэгурьиожьэр унагъу» зыфиорэм щатекIуагъэхэр Ра-миса Татомир.

Лъэныкьюу «ТСЖ/ЖСК-мкэ зиофшIэн нахь чанэу зэхээзыщэхэрэр» зыфиорэм ятлонэрэ чыпIэр къышызыхыгъэхэр Чкаловым иурам тет унэу N 86/3-м зыпсэухэрэр ары. Дипломрэ ахьшэ шуухъафтынрэ ахэм афа-

гъэшьшагъэх. А 1-рэ чыпIэр къэзыхыгъэр урамэу Пролетарскэм тет унэу N 302-м зыпсэухэрэр ары.

Лъэныкьюу «Щагу нахь зэтэгъээсэхъяа» зыфиорэмкэ а 1-рэ чыпIэр зыфагъэшьшагъэхэр урамэу Железнодорожнэм тет унэу N 158-м ишагу ары. Лъэныкьюу «Подъезд анахь хъупхь» зыфиорэм а 1-рэ чыпIэр аубытгы урамэу Пионерскэм тет унэу N 389-м (я 2-рэ корпус) зыпсэухэрэм.

«Лъэныкьюу «Подъезд анахь хъупхь» зыфиорэм сывэрээтиекIуагъэмкэ, насытишиу зысэлтээжээ. Типодъезд чэс-хэм хъакIэхэр агъэлтанIх, зэгурэлжыых. ТийхьанIх

№ 163 (22612)

2022-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙ
ЮНЫГЬОМ и 7

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИЭП
Къыхэтутыгъэхэр ыкIи
нэмэгдэхэр тисайт
WWW.ADYVOICE.RU

6 +

зэрэкъэбзэцтым, рэхьатынIэу зэрэцтицыттым
ренэу тыпылыг. Жюриим аиц
гу къызэрэлтиагъэр ыкIи
уаса къызэрэфииIыгъэр
гъэшиу сиуан», — къыIуагь лъэныкьюу «Подъезд
анахь хъупхь» зыфиорэм
щатекIохъэ Ирина Селивановам.

Лъэныкьюу «Унэм игъэцэ-
кэжынкэ нахьыбэу опыт зиэр»
зыфиорэмкэ а 1-рэ чыпIэр
къэзыхыгъэр урамэу Ком-
мунаровым тет унэу N 151-м
чэсхэр ары. ТОС-у N 4-м ит-
хаматэу Ирина Мухинам къы-
зэрIуагъэмкэ, зигугуу къетшы-
гъэ унэм зыпсэухэрэр ягуалпэу
зэнэкъокъум хэлэжьагъэх.

«Лъэныкьюу «Унэм игъэ-
цэкIэхжынкэ нахьыбэу
опыт зиэр» зыфиорэм
тиунэ а 1-рэ чыпIэр къы-
щихыгъэр. Мынг фэдэ
зэнэкъокъум тихэгъэгүү
шыпсэухэрэм амал аргэгэ-
гээты опытэу ялэмкэ
зэдгогцнхуу. Ильэс къэс
мынг фэдэ зэнэкъокъур зэ-
хажэ, аиц цыфхэр нахьы-
бэу хэлажьсэхэ сиIоигъэ», —
къыIуагь Ирина
Мухинам.

Шыгтуу къэтэгэцкыжыы чыпIэр
зыгъэорышэжынымкэ къулы-
кхэхэр, фэтэрыбэу зэхэт унэ-
хэм ялофхэм ягъэзеклон пыльхэ-
ри мы юфххабзэм зэрэхэлжь-
гъэхэр. Урысые зэнэкъокъур
унэ, щагу, микрорайон нахь
зэтэгъэсэхъяа зыкыихэгъэ-
щын фэорышиэ.

Мы охтэ благъэм зэнэкъо-
кум ифедеральнэ чэзыу щатекло-
хэрэр къэнэфэштых. Юныгъом и
11-м Москва псэольешынымкэ и
Министерствэ ахэм наградэхэр
къаццафагъэшьшэштых. УФ-м
псэольешынымкэ и Министер-
ствэ, псэуплэхэм хэхъоньгъэ
ягъэшыгъэнымкэ Фондыр,
ЖКХ-м ылъэныкьюкэ обществен-
нэ ултээкунхэр зэхээзыщэ
Лъепк гупчэу «ЖКХ Контроль»
зыфиорэр ары зэнэкъокъур
зэхээзыщэхэрэр.

МэфэкIым ипэгъокIэу

Адыгэ Республикэм июбилей фэгъехыгъэу Мыекъуапэ щыпсэурэ бзыльфыгытум километрэ 40 къакъугъ ыкы маршрутэу «Адыгея 100» зыфиорэр зэхагъэуцагь.

Пчэдыхъым сыхбатыр 5:17-м рагъажы, километрэ 40 сыхбати 7-рэ такъикъ 58-кэ къакъугъ. Такъикъ 15-рэ бэдээршып!эм дэжь зыщагъэпсэфыгъ. Адыгэим соми 130-кэ щэджэуашхэ щыпшын зэрэпльэкъыштыри къагурыуагъ. Щэлэмэ стыррэ адыгэ къуаэрэ ашхыгъ.

Бзыльфыгытум Адыгэим кыщымыхъугъэхем, ильэс пчъагъэ хъугъэу щэпсэух. Елена Зезюкина Самарэ къикыгъэу Мыекъуапэ ильэс 13 хъугъэу дэс, Оксанэ Киракосян Грузиен щыщ, ильэс 28-рэ хъугъэу Адыгэим щэпсэу.

Еленэрэ Оксанэрэ спортым пыщагъэх, къэлэ ыкы маршрутэу зэнэкъокъухэм ахэлажьэх, къушхъэм зеко маклох.

Къэралыгъом, республикэм хэхъонигъэхэр ашынхэм пае нэбгыре пэпчь ежь ышхъэ кыщиргъэжъен, ишэнгъэхэм ахигъэхон, спортыр шу ыльэгүн фау зэралтытэрээр къалуагъ. Джаш фэдэу АР-м и Лышхъэу Күүмпүл Мурат зэрэфэрэзэхэр, мы аужыре ильэсхэм къалэр зэхапшшэу зэрэзэхъокыгъэр, хэхъонигъэхэр зэришыгъэхэр къыха-гъэшыгъ.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияпшыкIуплIэнэрэ зэхэсигъо 2022-рэ ильэсийн Іоныгъом и 11-м щылэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм зэхэсигъом Адыгэ Республикэм и Лышхъэ щыхадзышт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсигъо сыхбатыр 12-м рагъежьэшт. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние ар щыклошт: **къ. Мыекъуапэ, ур. Пионер-скэр, 300.**

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЭР*

Гъэстыныпхъэ шхъуантIэр

Къэралыгъор IэпыIэгъу къафэхъузэ

Гъэстыныпхъэ шхъуантIэр унэм ипщэнир IешIэхэп. Аужыре лъэхъаным зигъот макIэхэм кызэррахэхъуагъэм ар джыри нахь хыльэ кышыгъ.

Ар къыдильти, Къэралыгъо Думэм ыштэгъэ хэбзээшүүцүгъэр бэмэ агу рихыгъ, ыпкIэ амьтэу газкъэкIуплIэхэр ахэм яунхэм къазэраращлIэштхэм ар фэгъэхыгъ.

Хэта гъэстыныпхъэ шхъуантIэр кызэррашлIэштхэм ахахъэхэрэр? Ахэр программэр зыгъэнэфагъэхэм кыхахыгъахэу щыт. Ар зипсэуплI къагъэсштхэр газрыкIуплIэхэр зыщизбагърашгъэхэе къудажхэм, къутырхэм, нэмийн псэуплIэхэм адэсийнхэе фау щыт. Программэм кызэрэдильтиэрэмкэ, 2030-рэ ильэсийн нэс зиунэ гъэстыныпхъэ шхъуантIэр ища-гъэхэм япчагъэе проценти 10-м ехью къахэхъонеу типашхэр мэгүгъэх. Зэклэмки, къэралыгъор IэпыIэгъу зыфэхъуцхэр унэгъо миллиониш фэдэу мэхъу. Ар макIэл, ау ахэм газ зими-лэхэр зэклэ ахэлтигэхэе хүрээл.

Программэм ухэфэнным ыпэу зэбгъэшлэн фае узшыпсэурэ псэуплIэр гъэстыныпхъэ шхъуантIэр кызфащштхэм ахэфагъэ-

мэ. Газыр кыпашшэнным ищиковъяга оборудование пэшорыгъэшэу зэбгъэгъотымэ нахьшиш. Ар бъэфэдэнэу узэр-фаер зэртихъэгэе лъэу тхылтыр программэм оператор, газовэ компанием иофис е МФЦ-м аэклиэбгъэхъащт.

Гъэстыныпхъэ шхъуантIэр псэуплI къылфырашшлIэхэм пае узэржэшт уахътэр зыфэ-

дизир чыгып!э администрацием иплан-график хэтхагъэу исайтитшт. ГазрыкIуплIэр унагъом ичыгу Iахь пэблагъэм, мазэм къыклоц! ар псэуплI кыращлIэшт, метрэ 30-кэ пэлудзыгъэм, мэфи 100-м къыклоц! тофшэнхэр къаухыштых, нахьыбэмэ, ильэсире уежэнэуи хун ыльэ-кыщт.

(Тикорр.).

Шъуикастэрэ номер зыфэдэр шъошы?

Амыгъэкощырэ мыльку мин 570-м ехъумэ яхылIэгъэ къэбархэр амыгъэкощырэ мылькумкэ къэралыгъо реестрэ зыкым (ЕГРН) итых. Ахэм кадастрэ номер унае я!. Амыгъэкощырэ мылькоу щымыIэжьми икадастрэ номер нэмийн горэм фагъэшьуашэ хъущтэп.

Мы ильэсийн ибэдзэогыу ехъулIэу чыгу Iахь мин 254-рэ фэдэз, унэ мини 172-м ехъу, бъэгэе мини 122-м ехъу учетын хэтигъ. Джаш фэдэу псэолэе мини 11-мэ, псэолэнхыкшоши мини 5,5-мэ, автомобиль гъэцуплI 650-рэ фэдэзмэ, амыгъэкощырэ комплекси 4-мэ афэгъэхыгъэе къэбархэр ЕГРН-м итых.

«Кадастрэ номерын зы мылькур адрам хи-гъэкIуплIэр, псэуальэр зыфэдэм, ацкIэ фитынгъэу яIэхэм ёкыи нэмийкIхэм яхылIэгъэ къэ-бархэри ацкIэ кызIэкIагъэхъан альэкIыщт», — кыыгуагъ Адыгэ Республикэм и Кадастрэ палатэ ишащэу ХъокЮ Аюб.

Азыфагу точкиту дэтэу кадастрэ номерыр пчъэгъэ заулзу эзхэт. Сыда а пчагъэхэм къаушыхытырээр? Тштэн, гүшүэм пае, кадастрэ номереу 01:04:0502004:18-р. 01-м кыгъэнафэрэр кадастрэ шъольырыр зэрэ Адыгэ Республикэр ары, 04-м кыгъэнафэрэр мылькур Мыекъоопэ кадастрэ районым зэрэшьиэр ары, 0502004-р – кадастрэ районым къаухыбутэрэ кадастрэ кварталым иномер, 18-р – амыгъэкощырэ мылькум иномер.

Документхэм кадастра номерыр ацымыгъэнэфагъэмэ, Росреестрэм иэлектрон фэло-фашIэхэу «Публичная кадастровая карта», «Справочная информация по объектам недвижимости в режиме online» зыфиохэрэр кызыфэжьуагъэфедэн шъульэкIыщт.

Кадастрэ номерыр зээзгыашэ зышионгъохэм МФЦ-м зыфагъазэмэ, амыгъэкощырэ мылькумкэ къэралыгъо реестрэ зыкым къэбархэр къаухыхатхыкIыщт. Джаш фэдэу Росреестрэм исайткIэ электрон фэло-фашIэхэрэр ахэм къафагъэцэлIэштхэрэх. Кадастрэ палатэм иофышэ ядэж къэклониши, ящыкIэгъэ фэло-фашIээр къафигъэцэлIэшт.

«Сыд фэдэрэ амыгъэкощырэ мыльку ЕГРН-м хагъэхъан фае. Кадастрэ номер зиIэ мылькум ииэн-шэфын хабзэм дишитэу зэшихъигъэ хъущт. Амыгъэкощырэ мылькур учетын хэмийн зыхъу-кIэ, иицкIэгъэ документхэр аугъоинх, кадастрэ учетын мылькур хагъэуционым, ямыльку унае ар зэрхахъэрэр кызыщыгъэштхэмжыгъэ доку-ментыр къаратынным зыщикиIэхээр тхы-ллыр аэклиэхъан фае», — кыыгуагъ Росреестрэм ишъольыр гъэлоришаплI ишащэу Марина Никифоровам.

Джыри зы шүштэ куп

«Единэ Россием» и Ныбжыкэ Гвардиерэ» «Волонтерхэм я Ротэрэ» ахэтхэм джыри отряд кэу зэхаши, Донбасс күаагъэх. Ахэр Мариуполь, Волновахи, Купянскэ, Изюм ыкы Волчанске адэсхэм ӏэпылэгтү афэхьущтых.

«Единэ Россием» и Ныбжыкэ Гвардие» ипащэ игуадзэу Иван Дзюбан къызэриуагъэмкэ, отрядым набгыра 65-ра хэт.

— *Пицърыльэу яІэр бэ*, — кыбыгы Иван Дзюбан. — *Гуцылм пае, Мариуполь исымэдэсэц чээт врачхэм адэлэштых, шышилээ Іспытэгчур агоощыгт, «Единэ Россиен» игуучээ Іспытэгчур зытыхэрэм Юф аашаицт. Волонтерхэм*

ацыцхэр палтэм нахьыбэрэ къэтыхэу, ишигуагъ арагъэклынэу флах. Гъэтхапэм и 30-м къыщегъэжыагъэу къэтхэр ахэтых. Яшигы-күенэрэ отрядэу киуагъэм нахьыпэклэ ашылагъэу избгырэ заудэ ягъус.

Адыгейм и «Ныбжыкъэ Гвардие» ипащэу, «Единэ Россиэм» и Генеральнэ Совет хэтэу, Мыеекъуапэ илпелутхэм ашышац Бэрзэлж Асъет къызыарыулагъэм-

кіз, Донбасс ыкін аш къыпәулың чыптау шъыхафит ашылжығызъектем іоф зераашаңшытим зыңыфагъзесхәрә Гүлчәр жынысында мазам къызылауын.

— Мы уахытэм ахэм ялЫкЮхэр шушиЭэ И-
ныЭгъум фэгъээзгээ Гутчэу Марциуполь, Мели-
тополь, Купянскэ, Изюм ыкИи Волчанска къа-
ицзыэдУахыгъэхэм Юф аицаиЭэ, — къыхигъэ-
шнегэ аш

ХэушъхыафыкЫгъэ дзэ операцием щыкъэбархэр

Бзыльфы- гъэхэри дзэ учетым хагъэуцох

Киев ипащэхэм унашьо ашыгъ
чъэпьюгъум и 1-м кыщыублагъэу
дзэ учетым бзыльфыгъэхэр,
льзерымыхъэхэр, джащ фэдэу
сабый быдзашьо зилемхэр
хагъэуцонхэу.

Вашингтон ыкты Брюссель ихәбээ 10фыштәхэм Зеленскем пхъашэу фагъәптигъа украинцәхэр зәкілә хәкіодәфә заор зәпамыгъеунәу. Ахэм бзыльғыгъәхәмі шъяхас афашынштеп.

Зеленскем ишхъягъесү 1әкібым щып. Джаш феде къабз Украинаем лъәкі зиңеу исхэм янагъохэри. Арышь, учетым ылтэныкъокіе унәшъуакләу къежаягъэм ахэр къыхиубытештхэп.

Мы уахътэм Українэм ибзылъфыгъэхэм джыри амал я! якъэралтыгъо къабгынэнэу.

УФ-м и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматэу Вячеслав Володиным Украинэм избыльфыгъэхэм къяджагь унашьюо ыпэккэ зигугуу къэтшыгъэм джыри klyuchэ имылээз ар къызфагъэфедэнэу, якъэралыгъо къа- бгынэнэу, армырмэ, дзэм ащэштых ыкчи ара- гъэукъыштых.

МЭКЬУМЭШ ХЪЫЗМЭТЫР

Гъэтхасэхэр Iуахыжых, бжыхъасэхэр апхъых

АР-м мэкъу-мэшымкіэ и Министерствэ Іоныгъом и 6-м тызэрэшигъэгъозагъэмкіэ, Адыгейм ичыгулэжъхэм мы мафэхэм гъэтхэсэ лэжыгъэр Іуахыжбы.

Тыгъэгъазэу мыгъэ халхъягъэр зэкіемкі 63669-рэ хүщтэйгээ. Блэкігъэ илъэсэм 53531-рэ рапхыгъагъэр. Гектар 8983-рэ хагъэкыгъ, зым, гуртымкі льытагъэу, центнер 21,4-рэ кьеты.

Чылапхээ ашынэү натрыф гектар 18578-р ялагь. Кошхъэблэ ыккى Шэуджэн районхэм яхызмэтшаплэхэм ашыщхэр ац иухыжыни фежьагъэх. Гурытыхмкээ

Былымыс ашынэу халъяэгъэ натрыфым инахыабэр
Іуахыжыгъях, тонн 14047-рэ къаугъоижыгъ.

Соे гектар 7084-рэ мыгъэ республикэм щапхы-
гъагь. Джеджэ, Кошхъэблэ ыкчи Төүцожь районхэм

ячыгуләжъэм ар Iуахыжбы, гуртыымкәл лъытагъез, зы гектарым центнер 22,4-рә къеты.

Нашэ, хъырбыдз, къэбжыйй зыфэпшоцхэр Джэджэ, Кощхъэблэ, Красногвардейскэ, Мые��опэ ыкы Шэуджэн районхэр ары зышагъетэйсъэгъагъэхэр. Зэкэмкы гектар 511,7-рэ хъущтыгъ. Ахэм яхуҗын фежъагъэхэр Шэуджэн районым ичыгулэжхэр ары нылэп.

Гөртэхасэхэм ялухыжын dakloy бжыхьсээ лэжүүгчээн ихэлхъяни Адыгейим ёыраг-гээжьаг. Министрствэм кызыэритьгчамкаа гектар

109567-рэ мыгъэ ахэм арагъяубытын гухэль я.

Джэдже районым ижихъяасэхэр анахыбэ мэхъух, яхэлхъянкы аз ит. Гектар 32967-рэ зэкіэмкы аш ичыгулэжхэм агъэнэфагь. Аш щыщэу 2830-р хэм пай, 2706-р апхыыгах. Коцым пае агъэнэфагъэр гектар 23844-рэ мэхъу. Аш щыщэу 22456-р халхъэгах.

Тритикалем гектар 61-рэ рагъеубытынэу агъэнэфэгъягь, ау аш къырагъэхъуль, 68-рэ апхыыгъ. Кыымэфэ чыбыш «ымыгъэштэр» рапсэү гектар 4646-рэ хальхъягь, агъэнэфагъэр 6232-рэ.

Бжыхъасэхэм япхын фежъагъэх Кошхэблэ, Тэхъутэмькье, Теуцжэ ыкїи Шэуджэн районхэм ячыгудажъяри.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Кавказыр пыим рагъэштагъэп

Урысые Федерацием и Президент и Указэу N 284-р зытетэу 2020-рэ ильэсым бэдзэогъум и 31-м кыдэкыгъэмкэ Федэральнэ Законэу «Урысыем иштихъу ыкчи ишлэжь мафэхэм яхыллагъ» зыфилоу 1995-рэ ильэсым гъэтхапэм и 13-м аштагъэм зэхъокыныгъэхэр зэрэфашыгъэхэр сигуапэу кыхэсэгъэцы: Кавказым ишхъафитныгъэ икъэухъумэн фэгъэхыгъэ заор заухыгъэ мафэу чэпьюгъум и 9-р Урысыем ишлэжь мафэхэм ашыщэу мэфэпчым хагъэхъагь. Нафэу зэрэштымкэ, 1942-рэ ильэсым бэдзэогъум и 25-м кыщегъэжъагьэу 1943-рэ ильэсым чэпьюгъум и 9-м нэс Кавказыр пыим емыгъэштэгъэним фэгъэхыгъэ заор куагьэ.

Мыш дэжьым кыхэгъэштыгъэн фае Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет – Хасэмрэ Т. М. Къэрашэм ыцлеки щыт Адыгэ Республике институту гуманитар ушштынхэм апильымрэ анах чанзу а юфым хэлэжъагъэхэм зэрэштихъэр. Джащ фэдэу Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет – Хасэм зеклонымкэ, экологиекмкэ, чыюпс байныгъэхэм ягъэфедэнкэ икомитет итхаматэу Е. И. Саловым нэмык шольырхэм ядепутатхэр ийусэхэу Федеральнэ законым зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм дэлжэжь.

Ильэсипш пчыагъэкэ узэктэ-ибэжьимэ а хуугъэ-шагъэхэр щылажъэх нахь мышэм, Хэгъэту зэошху блэкыгъэмкэ, Кавказым ишхъафитныгъэ икъэухъумэнкэ щылэгъэ заори зэрхэтэу, непэ кызынэсигъэм узыгъэрэзэн джэуап зэрэмытгъэ юфыгъохэр щылэх. Тэ тыккызыщыуцщыр түү: зыкъэуху-мэжыгъэнымкэ Армавир-Мыекъопэ операциекэ зэджа-гъэхэмрэ Ставкэм илъикоу, ГКО-м хэтэу Л. П. Берия 1942-рэ ильэсым шышхъэу — йонгто мазэхэм Кавказым зэрэштихъэр.

1942-рэ ильэсым гъэмафэм вермахтим Кавказым иштэнкэ операциеу рихъуягъэм «Эдельвейскэ» еджгэягъэх. Кыблэльэнкъомкэ пыир кыльамыгъэкотэним епхыгъэ шшэрийлэх. Нацист пропагандэм пшэрыль зыфишыгъыгъагь

зэхажгъэгъэ Тэмир-Кавказ фронтэу Советскэ Союзым имаршалэу С. М. Буденнэр пащэ зыфашигъягъэр ары. Шьофым ушызэонир зэрэкинир кыдлытээ, Буденнэм бэдзэогъум и 25-м Ашъэрэ Главнокомандованием и Ставкэ фитхыгъагь куачэу джырэкэ щылэмкэ пыир кызэтеплэжэн зэрэмыльэгъэштим фэгъэхыгъэу ыкчи игью филтэгъуягь дээхэр Пышээрэ Терекре акыбыкэ юшыгъэнхеу, Кавказым икшъхъэхэт шхъаэ юльапэкэ гээзэгъэнхеу. Пыир техникэмкэ зэрэштхъадэгъирэр кызэргицэфедэн ымьльэкыннимкэ аш ишуагъэ къэкионэу ыльтэтгэягь. Ау советскэ пащхэр фэягъэхэп Тэмир Кавказым ичигу аш тетэу пыим лэклагъэхъанеу. РККА-м икомандование унашхэхэр кытыштыгъэх кызэкликонэу фежъэгъэ дээхэр кызэтэрајэжэнхэу ыкчи пыим ахэр филтынхеу. Ау блэкыгъэ заохэм кючаджэ ашыгъэ тидэхэр псынкэу кызэклакъоштыгъэх. Аш кыхэкэу Тэмир-Кавказ фронтим иштаб зыдэштийрээр мэфи 7-м кыкыкоц гъогогуу 6-рэ зэблиххун фаеу хуугъягъэ.

Сыд ишыкъами, Кавказыр псынкэу вермахтим шшэн мурад зэриагъэр къэзыушхъатыхэр ашыц фельдмаршалэу В. Лист иунашно ыгъэцакээзэ капитанэу Грот пэщэнгэгъэ зыдэрихъэр купым юшхъемафэ шыгуу фашист буракъыр зэрэштигъягъэр. Нацист пропагандэм пшэрыль зыфишыгъыгъагь

«эдельвейсцэхэр» льэпкэ лыхъужхъэу кыгъэльэйонэу. Гъэзетхэм «Тэ Европэм тытэклисм», «Кавказым тытэклисм», зыфилохэрэ шхъхъэхэр бэу кырхъэхэх хуугъэ. Иофхэр дэгнгэх.

Хэгъэту зэошхом фэгъэхыгъэ историографилем гъогу куурпэн, гъогу кын кыкыгү. Цензурэ пхашэу щылажъэм елтытыгъэу кынигъохэр аш щигъэзэнхэ фаеу хуущтыгъэ. Хуугъэ-шагъэхэр щылэштхэмкэ ыпэралшэу зытыраубытгээгъэ еплыкэ, концепциехэм къапкырыкхээз, тхытхэу кыдэкыщхэм адэхьаштхэр зэхажгъэуцщыгъэх. Я

ХХ-рэ лэшшэгъум ия 80-рэ ильэсхэм агузэхүм адэхьасоветскэ цыфхэр фашизмэзэрэпэуцжыгъэхэм фэгъэхыгъэ зэфэххысийж юфшлэгъэ инхэр кыдэкыщтыгъэх. Ахэм къашуяблагъэу заом епхыгъэ хуугъэ-шагъэхэр зытэгъэхэм нахь тэфхэу, зэтекуулынгъэхэр нахь маклэхэу кыагъэльягъохэу хуугъэ. Ару щыт нахь мышэм, а хуугъэ-шагъэхэм якъэгъэлэгъэон щылажъэхэр джыри фэмыхъхэу план пльэклиштэп. Ахэм зыкэ ашыщ

Кавказым ишхъафитныгъэ фэгъэхыгъэ заор (1942-рэ ильэсым бэдзэогъум и 25-м кыщегъэжъагьэу 1943-рэ ильэсым чэпьюгъум и 9-м нэс куагъэр). Нахынэ фэдэу а лъэнкъомкэ джыри «бжыгъэ фыжъхэр» щылэх. Тэ зэрэлтэйтэрэмкэ, ахэм зыкэ ашыщ Армавир-Мыекъопэ операциер къахафэрэп.

Тэ зэрэлтэйтэрэмкэ, зыкъэухуумэжыгъэним игуу гуулэхэнхэм. Мыекъупэрэ Шыгхалэрэ адэхь пыим утыншхо зэрэштихъягъэр къэхэгъэштыгъэн фае. Пыим танкэу ыкчи самолетэу илагъэр бэкэ нахьыагъэми, 1942-рэ ильэсым шышхъэу и 15 — 17-хэм яхуулэу Самурскэ, Хыдыжъ, Ставрополь лъэнкъохэмкэ пыир кызыэтэ-рагъэуцон альэкыгъ. Туапсээхы Шуцэ юшхъомрэ яклурэ гъо-

гухэр зэпабзыкыгъэх. Пыим игухэль кыдагъэхъуц.

Сталинград икъэухъумэн ельтигъэмэ, гуухэ нахь мышэм, Кавказым икъэухъумэн фэгъэхыгъэу тызшыгъуазэр бэкэ нахь макл. Ышъэкэ кызэрэштихъэштыгъэу, нэмыцхэр псынкэу кызэрэлтыгъуатэхэрэм ыгъэгумэкэу Ашъэрэ Главнокомандующым Кавказым кытээгъогъагь Ставкэм илъикоу Л. П. Берия. Нахыншум ыльэнкъоцэ зэхъокыныгъэхэм ашыгъуцхэу 1942-рэ ильэсым шышхъэу и 28-м Тбилиси ар кынагъэсигъ.

В. В. Бешановым кызэрэхийштихъэмкэ, операциеу «Эдельвейс» ыкчэм факлощтыгъэ, аштэнэу агъэнэфэгъэ чылпээмэ яшнитум ехуу аштэгъэхагь, Темир Кавказыр зэрэпсау пломи хунэу, Пышэ шьольырыр, Мыекъопэ чыдэгъэкэлээрийн илъикоу. Йошхъемафэ нэмыц буракъыр щагъээгъагь.

Етлани шышхъэу нафэ къэхъуц яланэрэ фронтыр Европэм зэрэштыгъэштыр. И. В. Сталинным шышхъэу и 13-м Британием имперьер ыгъэмисэу тхыль фигъэхыгъагь «советскэ общественностым моральна утын кызэрэрихыгъэмкэ».

Л. П. Берия зэшүүхъэу юфхъабзэхэм яшуагъэкэ юшъэ икыгъэу Кавказым ыльэнкъоцэ кылтыгъэ нэмыцхэр кызэтэлэжагъэ хуугъэх. Закавказскэ фронтын иармейскэ ыкчи ифронтовой аппарат иофышэхэу пшээдэкъыж зыхыхэрэм ашыщхэр аш зэблихъуцхэ. Я 46-рэ армием пэшэнгэгъэ дызэхъэштыгъэ генерал-майоруу В. Ф. Сергацкэм ычылпэ ригъэхъэгъагь генерал-майоруу К. Н. Леселидзе. Пындэхэу куушхъэтхыхэмкэ кыдэхъанхуу пылтыгъэхэр аш зэхаригъэтэхъуцхэ.

Маршалуу А. А. Гречко име-муархэм Л. П. Берия иофшлакэ шомытэрэзэгъэу, «дысыгъэхъэшэгъэштыгъэ зыхэл админи-стрировицэ» алтыгъэштыгъэу къашетхы.

Тэмир-Кавказ фронтын иштабуу пкэ зимишээжээ къэнагъэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм Л. П. Берия ехуу юшхъэкэ хэлэжагъэ. Ставкэм зэрэзэгъэгъэм тетэу С. М. Буденнэр фронтын ипэшээшээрихъагъэм фэгъэхыгъэу угушыэн хүмэу, «Дээ энциклиопедическэ гущыалтэй» кызэрэшилэхэмкэ, «Мыекъуапэрэ Мыекъуапэрэ икэуу Туапсээ еклурэ гъогумрэ къэхъумэгъэнхэм ыкчи тэфхэу хылшом нэмыгъэсигъэним аял ар зыкъэхажгъэхагъэр». Ар дээр къыкылаотыкыжы «Хэгъэту зэошхор» зыфилоу энциклиопедиими, «Боевой путь 18-й армии» зышхъэми. Ахэм Армавир-Мыекъопэ операциер къахафэрэп.

Тэ зэрэлтэйтэрэмкэ, зыкъэухуумэжыгъэним игуу гуулэхэнхэм. Мыекъупэрэ Шыгхалэрэ адэхь пыим утыншхо зэрэштихъягъэр къэхэгъэштыгъэн фае. Пыим танкэу ыкчи самолетэу илагъэр бэкэ нахьыагъэми, 1942-рэ ильэсым шышхъомрэ яклурэ гъо-

гухэр зэпабзыкыгъэх. Пыим игухэль кыдагъэхъуц. Тхамэфитум кыкыц, нэмыцхэр къагъэуцуфхэ нэс, Л. П. Берия анах чылпээ плырхэм ренэу ашыгъагь. Иофхэр зыкъэцжыхъэрэр зельэгъум ыуух ар Новороссийскэ куагъэр. Германием идэхэр аши кызыэтэрийгъэ.

Кавказым икъэухуумэн Л. П. Берия иахъэу хишихъагъэр, гуухэ нахь мышэм, хэгъэгум иисториографие къыхафэрэп. Нафэу зэрэштыгъэмкэ, 1953-рэ ильэсым Л. П. Берия «агъэмиси» аукыгъ. Кавказым икъэухуумэн ильэхъан тиборонэ зэрар риыхъгъэу алтыгъагь. Непэ кызынэсигъэми а «зэрарым» кынкырээр зыми икьюу кызэхифын ыльэкыгъэп.

АЦУМЫЖК Казбек.
Тарих шэныгъэхэмкэ доктор.

АдыгеймкІЭ нэбгырэ 2500-рэ хэлэжьагъ

«Текноныгъэм идиктант» мыгъэ яплэнэрэу Адыгейм щыкъуагъ. Площадкэ 39-у къызэуахыгъаэхэм нэбгырэ 2500-м ехъу къякъолэгъагъ.

Такъикъ 45-м къыкъоц Хэгъэгу зэошхом фэгъэхьыгъэ упч!э 25-мэ джэуапхэр къаратыжынхэ фаеу щытыгъ. Чып!э шъхъялэу диктантыр зыщыкъуаъэр Адыгэ Республикаэм и Лъэпкъ музей ары. Джащ фэдэу онлайн шыкъэм тетэү ухэлэжьэн пльэкъынэу щытыгъ. Аш пае интернет нэклубгъю «диктантпобеды.рф» зыфилорэр зэлхүгъягъ.

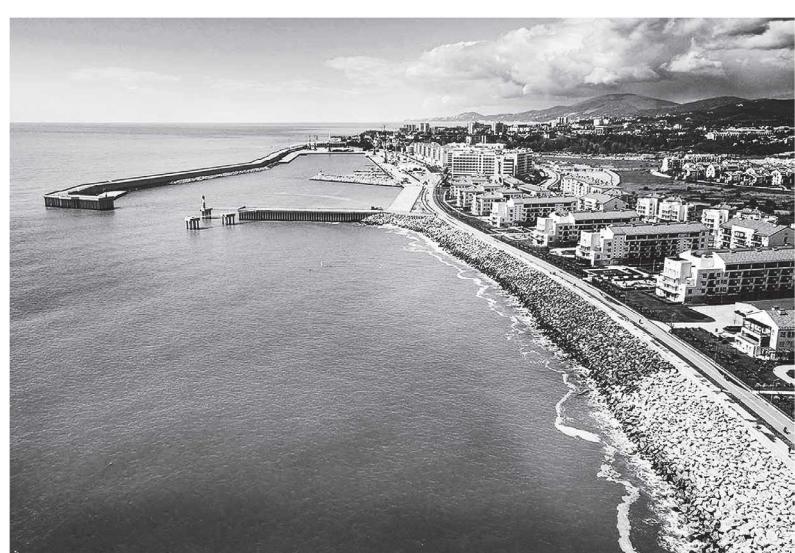
Зэфэхьысыжъхэр чъэпьюогу мазэр ары зашыщтхэр. Анахь

ЗекІоныр

Милионы 7-м ехъугъ

Къалэу Шъачэ иадминистраціе ипресс-къулыкъу кызэритыгъэмкіэ, хъакіэш пстэумэ яномерхэм азыплланэ ильесыкіэм икъихъагъу мафэхэм защагъэпсэфынэу зыгъэпсэфаклохэм аубытыгъахэх.

Къалэм ипащэхэм къызэралорэмкэ, тызхэт ильесир къызихъягъэм къыштыублагъеу курортам нэбтгыре миллионы Евро шийн замансаа, мэдээлэл

псэфыгъо лъэхъаным зекло-
хэм япчыагъэ нэбгырэ милли-
они 7-м кыышыгъагъэп.

Зихватын кызылчылыгын күрортным нэбгырэз миллиони 5,2-рэ щынагъ, гъэмэфэ гъэрлийн олон м-д кызылчылыгын хөтөлбөртэй түнштэй болгоно.

шагъэпсэфы, япсауныгъэ ашы-
зэтэрагъэуцожы. Аш фэшхья-
фуу коронавирусыр кызызтэ-
кыгъагъэхэм зыгъэпсэфылэ
24-мэ япсауныгъэ ашызэтэ-
рагъэуцожын алъэкыщт, хье-
кэш зэхэт комплексхэм ме-
дицинэ гулчэхэр ахжых.

Шъячэ курортхэмэр зеклю-
нымрэкэ идеартамент ишацэү
Кирилл Ярыш хъаклэш номер-
хэм нахьыбэу бронь атыраль-
ханэу зырагтэжээштыр чьэпли-
огу мазэр арэу кьео. Кыимэфэ
курортхэу күшьхъэхэм кызын-
щячъехыхэрэ уахьтэр къэблан-
гэе, арышь, цыифэу къалэм-
защиизгээсэфыхэрэм джыри-
къааххьошт.

Шәкәхшүүштүү.
ШІләхү Шъячэ джыри кіеү
күштүхъекбечъәхүпілә зыхэт зын-
гъәспәфүпілә кыыштызәуахыщтүү.
Ар псыхьюу Шъячэ хым зыышы-
хэлтэдэрэ чыпіләр ары зыща-
гъәспысигъэр.

(Тикорр.).

ЗэхъокIыныгъэхэр афэхъугъ

Ахъщэ тын зэфэшьхаафэу УФ-м Пенсиехэм-кэ ифонд ыгьэпсыхэрэм ашыщхэм мы ильэсүм зэхъокыныгъэхэр афэхъугъэх.

хүчээс. Си язийн сэргээ ула
гъом яланхэрэл 2020-рэд ильсэмын
ыпэкхэе кынфэхүүгээрээ е ыглунэү
кыаихыгээрээ, аш кыратырэм
сомэ 53712-рэ чапыч 27-рэ
кынфэхүүгээ ыкти сомэ 693144-
рэ чапычи 10-м нэссыг. Аперэм
хэм хваасандаа ажлын түүрэй.
Гүщүэл пае, бзылтыгыгээр
сабийг өжэрэм е кызынфэхүүгээр
пособиуу кыратырэм сомэ
767-рэ чапыч 72-рэ хүгээ,
сабийр кызынхүүкэ кыатырэм
— сомэ 20472-м къехүүг.

Сабыим лылпльэнэу зыштэгъэ унагъохэм, сэкъатныгъэ зилэ кэлэццыкүр, зыныбжь ильээси 7-м шлокыгъэр е зы ным кылъфыгъэхэр ылпунхэу зыштагъэхэм зэтыгъо ахьзэ тынэу

феклорэ ахьщэ тыныр процен-
ти 8,4-кэ индексацне ашыгъ.
Ахэр зыфагъэнафэхэрээр сэ-
къатныгъе зилемхэр (кэлпэцыклоу)
сэкъатныгъе зилемхэри ахьтэй
техногенен хуягъэ-шлагъэхэм-
серээр кэлахадыгээхэр. Ха-

УФ-м Пенсиехэмкээ ифонд ыгъэпсырэ социальнэ лэптиэгъо проценти 8,4-кэ индексацие ашыгъэхэм ашыщых кэлээ

Дзэм күұлықбы щихынәу ашагъэм ишъхъэгъусә сабый ежәмә, аш зэтығбо ахьщә тын къыфэкто. Мыгъе ар сомә 32420-рә чапыч 77-рә зэрэх үлгілер.

хъугъэр.
Кэлэц|ык|оу къэхъугъэм
ыныбжь ильясрэ мэзихырэм
нэсифэкэл сомэ 7677-рэ чапыч
81-рэ унагъом кыфэкло,
дзэм къулыкъу щихынен ашагъэм
сабый кызыэрэфхэгъэм
пае зэтыгъоу сомэ 13894-рэ
наадын 61-рэ ичирэти.

чапыч 61-рэ кыраты.
Дунаим ехъижыгъэр агъэ-
тыйлъжыным пае къатырэ
пособиер 2022-рэ ильесым
сомэ 6964-рэ чапыч 68-рэ зэ-
рэхъупъэр.

ГъукІэхэм ямашІо кІуасэрэп

ГъукІэн юфхэм апыль цыиф Іепэласехэр псэуплэу Мэзмай щизэхашэрэ фестивалэу «Пышвэ шольырым игүкІэхэр» зыфиорэм кызыекуалІэхэрэр мыгъэ ильэс 14 хуугъэ.

Ахэр архитектурнэ-этнографическэ музеим щизэлокіех, ижьеэр кыщхэм ашашыгъэхэй юштагъэхэр зэрэгэльэгъуух, зэнэкьюкум хэлажэхээс гучч та��ырь агъеплы, афытэ, хашыкыгъэ пкыгъохэр зыгурихыэрэм ермэлтикъеу зэхашэрэм щащфых.

2008-рэ ильэсийн апэрэ фестивалыр зэхээшигъягъэр сурэтыш юлэриу, гъукІеу, гуччыри, тыхыныри, дышьэри зэрэфаеу зыгъэоришихэрэ Михайл Скворцовыр ары.

Ар бэрэ калэу Краснодар дэсиг, Урысюем исурэтишхэм я Союз хэт, Краснодар краим исурэтишхэм я Совет итхамэстаг. Ишшагъэхэр Европем, США-м ансигъях, Третьяковскэ галереем, къералыгъму музей эзфэшхъяфхэм ачлэльх.

Михайл ренеу ыгукІе кызыдьрихъякіеу, зыкІэхъопсыщтыгъэ псэукіэ-щылакіэр мыш щигъотыгъ. Ишнатэ ыгъетылы, Мэзмаа щыпсэунэу къекложыгъ. Ишхъэгъусэу Ольгэрэ ежыирэе шыншитту зэдаплу.

Хабээ зэрэфхэхъуугъеу, Михайл Скворцовым ильэс къес Урысюем и Кыблэ шольырь щипсэухъу, гъукІэн юфым тегъэпсихъягъэхэр кыргэблагъэх. Нахь чыжъеу къикіыхэрэри ахэтэх, ахэм япчагъэ къыххэо. Нахыбэрэмкэх хъакІэхэр къидикіхэрэ Ставрополь, Ростов, Краснодар краир, Адыгеир, Къэбэртэ-Бэлькъары, Москва ыкыи Санкт-Петербург.

Ашыгъупшагъэп

Лъэхъанеу тызхэтим гъукІэнхэх хэзыхъылагъеу, игугыи амьштыжъеу зылъытхэрэр нахыб. Ау лъэлкэ зэфэшхъафхэм ятарихь аш чынпэ гъэнэфагъэ щиубытэу зэрэштырь къыгъянафеу кыщхэр зыдэт псэуплэхэр джыри щылех.

Пэсэрэ адигэхэри, къэзкэхэри, дагыстанхэри, нэммык лэпкхэу Кавказым щыпсэухъэрэри гъукІэн юфым есагъехеу, ар яшынэгъэ хэтэу лэштэгъэр текиыгъех. Унагъохэм ашагъэфедэрэ хъакуу-шыкъухэр, джэннико машом ышхъагь

пальэштыгъэхэр (ахэм щуан къопсыр ашуахадзэштыгъ), нэммык пкыгъохъяхэр блэкІэгъэ зэмнхэм янэзеплых. Экспонатхэм ахэр зышигъэ гъукІэхэм ятамыгъэхэр зытедзагъэхэр ахэтых.

Экспонатхэм яшъэфхэр

Этнографическэ музеу Мэзмае дэтир Михайл Скворцовым еже ылэки ыгъэпсыгъ, экспонатэу чэлхэрэ зэкі экспедиции пчагъэхэр зэхищхээс къуогъицэх, зэрэ Кавказуу къикүхагь, гъукІэнхэм хэшыкі фызилэцыхэм алыклагь, нэлүас зэфхъуугъэх.

Гуччым хэшыкыгъэ пкыгъо пэпч гъашэм къиххуухъэгъэхъу-шагъэ епхыгъ, къэбэржык пытъ, игуалуу ежым ахэр хъакІэхэм къафелутэх. Гущынэм пае, кыщхэм машом ашызэрэлкапшагъэхэе щыдьбжъэ «1903-рэ ильэс» зытедзагъэр щиплэгъущт.

Мижъоль-гъэчаныльэ станокхэр чэтих, гуччым хэшыкыгъэхъяку лъэкующхэр (тренога) щыюльэгъу, кавказ лэпкхэм, адигэхэри зэрэхэтхеу, агъэфедэштыгъэ гучч пкыгъохъагь

рэ ильэсхэм агъэфедэштыгъэ кыщыр лъешэу аш егъельялпэ. Мыекуюле щыщ гъукІеу Николай Сапельниковым икыщ 1903-рэ ильэсийн кыщщегъэжъау щагъэфедэштыгъэ щыдьбжъир, мижъоль становокыр, я 19-рэ лэштэгъум юф зэрашшэштыгъэ гучч уатэхэр кызызэльэкох.

Умыгъашшэгъонхэ плъэкирэп Нижегородске гъукІе полкым агъэкощире кыщэу чертежкыжхэмкэ зэхагъэуцожыгъяэр, станциу Царскэм щыщ гъукІеу Рябушенкэм исыдж, нэммыкхэри.

Музейм ихуугъэ-шээхээ тхыль дэхъэгъэ къэбархэм ашыщ я 19-рэ лэштэгъум Мыекуюле щыпсэунэу къэкощжыгъэгъэ Егор Жилиным фэгъэхыгъяэр. Иллакъокіе гъукІэн юфыр апэу езгэжэгъягъэр ежыр ары. Аш кытэктэгъэ лэуж 11-р гъукІе 1903-рэхэу къалэм щыпсэуухэх. Джаш фэдагъэх Гапошинхэри, хуульфыгъэхэр гъукІагъэх, януагъокіе лэкъо тамыгъэ ялагъ.

Гъашшэгъонхэ къуагъэ

Фестивалым гъукІе нэбгырэ 40-м ехуу хэлэжагъ. Ахэм афэшхъафуу къошигъяжъэхэм, хэзьдигъяихэрэм, нэммык 1903-рэсэнгъэ зыхэлхэм къагъэхъязырыгъэ пкыгъохъэр къагъэлэгъягъэх. Ермэлтикъеу зэхашшагъягъэм ахэр щащэнхэ фитигъэх, ашэфыгъэри маклэп. Ятэм хашыкыи агъэжэжыгъэхъяфхэм къарагъэлэгъуу.

Зэнэкьюкухэм ашытекогъэ 1903-рэхэм мастер-классхэр къатыгъэх. ГъукІэнхэр зыгурихыэрэм гуччым гъукІеу зэрэдэштэгъир къарагъэлэгъуу.

Фестивалым къеклонлагъэхэм концерт къафатыгъ, загъэпсэфыгъ, Мэзмай къэзыуухъэрэ дунаим идэхагъэ ыумэхыгъэхэу, джыри кызызэрэлкощхэмкэ таубытагъэ ашыгъеу цыфхэр зэбгыркыжыгъях. Зэхэнжакхэм зэрафэрэзхэр ахэм къагальнага.

ШАУКЬО Аслъангугащ.

Адыгэ къуаер, щыГэныгъэр

ЯІЭПЭІСЭНЫГЪЭ тарихъим къышежъэ

Адыгэ къуаем ия XI-рэ фестиваль-зэнекъоку тыхэлажъээ, культурэм, спортым, фэшъхъафхэм Ӏоф ащзышIехэрэм гушигъу тафэхъу.

— Къэбэртэе-Бэлкъарып къералыгъо гъэпсыкіе илэу зыпсэурэр ильеси 100 зэрхъугъэм фэгъехыгъэ мэфэкі зэхахъэм Адыгэим иансамблэ цэрылохэ «Налмэсэр», «Исламыер», Кавказ шьольырым итворческе купхэр, нэмыххэри хэлэжьагъэх, — **къитиуагъ Абхазым изаслуженэ артистэу, Адыгэ Республикин инароднэ артистэу Нэмыйтэкъо Аслъан.** — Къош республикэм тифэгушуагъ. Бысымхэм яхэхъоньгъехэм нахуу тоо тащагъэгъуазэ, тарихымыки культурэм япхыгъэ чыпIэхэр тагъэлэгъухэ ашлонгъуагъ, ау адыгэ къуаэм имэфэкі «Налмэсэр» зэрхэлжээштэм фэш чэцшым къэдгээзэжьигъ.

— «Налмэсэр» дунаим щыцэрыу, — зэдэгүүшIэгъур льегъэкъуатэ республикэ общественна движение «Адыгэ Хасэм» и Хэсашхъэх хэтэу Ацуумыж Юсыф. — Тэхутэмийкье районым сыкъикыгъ. «Налмэсэм» иквашхохэм сигуапэу сяплышт, адыгэ къуаэм ехылIэгъэ къэбархэм сядэуцт.

Концертхэр къытынхэй «Налмэсэр» гъогу зытехъекэ артистхэм адыгэ къуаер, аш хэшIыкыгъэ гъомылапхъэхэр зыдаштэх. Къуаэм ехылIэгъэ къэбархэр къызэфалуатэхээ, янэ-ятэхэм, нэнэжж-тэтэж плашъехэм, фэшхъафхэм ягуу ашы, тарихым епхыгъэ хугъэ-шагъэхэр зэрагъашIэх. Адыгэ къуаер лъэпкым игъомылэпхэ шхъаIэхэм ахалтыншр шэнышу афэхъугъ.

Щагухэр дахэх

Къалэхэм, районхэм ящагухэр фестивалым къышызэуахыгъээ

Теуцожь районымкіе Кыкы Мирэ, Цундышк Зуриет адыгэ къуаер зыхэль шхыныгъохэм ягъэхъазырын фэгъехыгъэ зэнекъокум хэлэжьагъэх, хагъэу-нэфыкыре чыпIэхэр къахыгъэх.

Зэгъэпшэнхэм уагъэгъуазэ

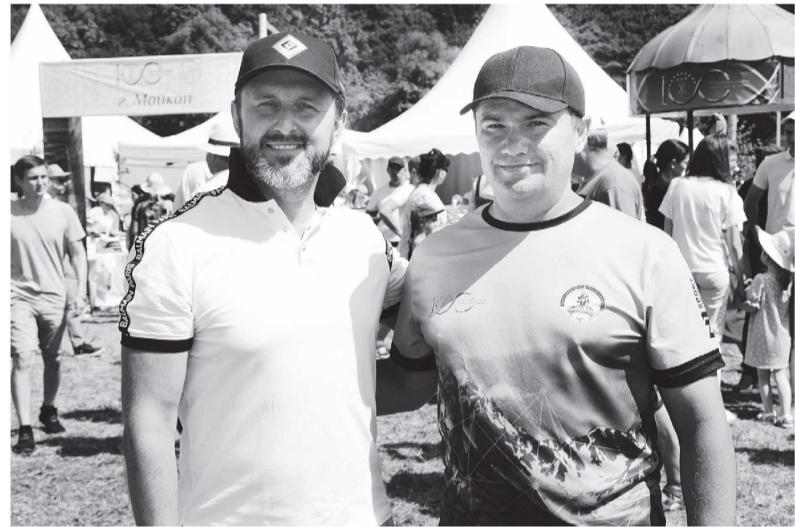
Къэзэнч Гощнагьо Очэпщие щыц. Ильесыбэ хугъе адыгэ къуаэм ифестиваль зэрэхэлажъэрэр, зэнекъокур нахуу пьешэгъон зэрэхъуулер къытфилотагъэх.

Къуаер изыхыре бзыльфыгъэхэр, шхыныгъохэр зыгъэхъазырхэрэр Адыгэ Республикаэм и Лышихъэу Күмпил Мурат, зэхэшэкъо купым хэт къулыкъушIэхэм гушигъээ афэхъуагъэх. Къэзэнч Гощнагьо зэриллытэрмкіе, адыгэ къуаэм ишъэфхэр зэбгэшIэнхэм фэш уемызэшэу ипхын фое. Зэгъэпшэнхэр пышынхэр нахышу.

М. Кыкыим игуап

Адыгэ къуаер зыхэль гъомылапхъэхэр гъэхъазырыгъэнхэм, Ӏанэм дахэу къыщыгъэльэгъэнхэм яхылIэгъэ зэнекъокум Кыкы Мирэ апэрэ чыпIэхэр къыщидихыгъ, Теуцожь районымкіе Псэкупсэ щэпсэу.

— Фестивалым хэлэжьагъэхэм яшIэнгъэ хагъэхъуагъеу сэлтэйтэ, — **къитиуагъ Кыкы Мирэ.** — Тиуцожьокіе мэлхэр, чэмхэр тиэх. Зэгурьоныгъэ тхэльэу тэлажъэ. Пшээшыилл

спүгъэ, зэкIами ашьэрэ еджапIэхэр къаухыгъэх. Экономикэм, юриспруденцием, нэмыххэм афэгъехыгъэ шIэнгъэхэр зэрагъэгъотыгъэх. Тиуцожьокіе льэшэу тафэрэз ти Лышихъэу Күмпил Мурат, Адыгэкъалэ иадминистрации ишацэу Лышихъэу Мыхъамодэ, нэмыххэу ИшпIэгъу къытфэхъуагъэрэм.

Къалэхэм, районхэм ящагу хэхыгъэхэм Күмпил Мурат адахьээ адыгэ къуаэм ифестиваль хэлэхъэхэрэм гушигъээ зэрафэхъуагъэр Кыкы Мирэ, нэмыххэу льэшэу агу рихыгъ.

Теуцожь районым иадминистрации культурэмкіе и ГъэлорышIапIэ ишацэу Теуцожь Мариет ынаэ тыридэг адыгэ къуаер изыхыхэрэм, шхыныгъохэр хэзэшыкыхэрэм япчагъэ зэрэхъуагъэм, Ӏофым сэнхэят зэфшхъафхэр зиIэхэр пыльх.

Уитарихъ ошIа?

Адыгэ къуаэм ифестиваль республикэм итарихъ, культурэм, спортым, нэмыххэм афэгъехыгъэ зэнекъокухэр щизэхажагъэх. УпчIэхэм яджэуапхэр анаху дэгьюо къязытэжыгъэхэм шхувафтын льапIэхэр афагъэшIошагъэх. Адыгэ Республикаэм и Гимн зыусыгъэхэм, тхэкъо цэрылохэм, Адыгэим иккүшхъэхэм, чыпIацIэхэм, нэмыххэу упчIэхэр афэгъехыгъэхъэх. Кошхаблэ, Тэуйхаблэ, Яблоновскэм, фэшхъаф псэупIэхэм ацIэхэр джэуапхэм къашарауагъэх. Владимир Невзоровыр спортым къышыхагъэшыгъ. Чыгуушхъэ тиккүшхъэхэм анаху лъаг.

Теуцожь районым культурэмкіе и Унэ ихудожественна пашуу Iашынэ Оксанэ апэрэ чыпIэхэр къыдихыгъ. Шхувафтын льапIэу электросамокатыр фагъэшIошагъ.

— УпчIэ гъэшIэгъонхэр къытатыгъэх. Адыгэим итарихъ нахышу тшIэнхэм фэшI аш фэдэ зэнекъокухэр тищыклагъэх, пашхэм тафэрэз, — **къитиуагъ Ишшынэ Оксанэ.**

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Футбол. Апшъэрэ купыр

ЗЭНЭКЬОКҮХЭМ ТЯЖЭ

Урысые Федерацием футболовымкэ иапшъэрэ куп щизэнэкьюхэрэ клубхэм Іоныгъом и 3 — 5-м я 8-рэ зэлукэгъухэр ялагъэх.

ЕШІГҮХЭР

«Оренбург» — «Химки» — 3:1, «Пари НН» — «Факел» — 3:1, «Краснодар» — «Шъачэ» — 2:1, «Динамо» — «Урал» — 2:1, «Крылья Советов» — ЦСКА — 0:1, «Локомотив» — «Ахмат» — 0:1, «Спартак» — «Зенит» — 1:2, «Торпедо» — «Ростов» — 0:1.

ЯПЛЫГЬЭ ПЧАГЬЭР

«Краснодар» — «Шъачэ» — нэбгырэ 27097-рэ яплыгь. «Спартак» — «Зенит» — яплыгъэр 14950-рэ, «Динамо» — «Урал» — 14101-рэ, «Крылья Советов» — ЦСКА — 83557-рэ, «Локомотив» — «Ахмат» — 7862-рэ, «Пари-НН» — «Факел» — 3950-рэ, «Оренбург» — «Химки» — 4936-рэ.

«Спартак» ешігъур дэгъоу ригъэжьагь. Александр Соболевым ухъумаклохэр ыгъептэххүх, «Зенит» икъэлапчэ дахэд 1-0. «Зенит» Москва щешлагъэми, илэпэлэсэнгьэ нахышоу кыльэгъуагь. Д. Ловрен я 48-рэ, А. Мостоюим я 60-рэ тақыкхэм «Спартак» икъэлапчэ 1-0гаор дадзагь.

«Спартак» пчагъэм зэхъокыныгъэ фишынэу уахтэ ялагь, ау зэгурьоныгъэ

хэлъэу ыпекі щешлагъэп. Арэущтэу «Спартак» зэнэкьюкум талеки хэлжээштэ, дышэм фэбэнэн ымыльэкыщтуу футбольым иосашхэм къауагь.

«Краснодар» «Шъачэ» зылокім, теклоныгъэр кыхыным фэбэнагь. Олусегун я 49-рэ тақыкхэм хъагъэм 1-0гаор ридзагь. «Краснодар» футбольымкэ и Академие шатлуу Эдуард Сперцян зэлукэгъу пэпчч ёшілекі дахэ кыщегъэлъагь. «Шъачэ» икъэлэлччэлүүт чыжыщэу ыпекі кызыэрэллыкотапчээр Э. Сперцян зельэгүүм, 1-0гаор къэлэлччэлүүтүм шхъапыридзи, хъагъэм щигъэччэрэгъуагь.

Мелкадзе «Краснодар» икъэлэлччэлүүтүм шхъапыридзи, хъагъэм щигъэччэрэгъуагь.

«Спартак» ешігъур дэгъоу ригъэжьагь. Александр Соболевым ухъумаклохэр ыгъептэххүх, «Зенит» икъэлапчэ дахэд 1-0. «Зенит» Москва щешлагъэми, илэпэлэсэнгьэ нахышоу кыльэгъуагь. Д. Ловрен я 48-рэ, А. Мостоюим я 60-рэ тақыкхэм «Спартак» икъэлапчэ 1-0гаор дадзагь.

«Спартак» пчагъэм зэхъокыныгъэ фишынэу уахтэ ялагь, ау зэгурьоныгъэ

«Урал» В. Гончаренкэр итренер шхъаалеу агъэнэфагь. «Торпедэм» ипаши зэблахууагь. «Факел» очко пчагъэу илэх хигъахэрэп, арэу щитми, тренер шхъаалеу зэблахууным ишхъээтхэр дэгүлэхэрэп.

ЦСКА-м, «Динамэм» яшшаклох эхъахь. «Зенит», «Динамэм», «Ростов» мыйгэ ешэгъухэр зыкли ашуахыгъэхэр. «Факел», «Торпедэм», «Урал» теклоныгъэр зыкли кыдахыгъэп.

Пенальтиш

«Торпедэр» «Ростов» зылокім, судьям тийгогуу 9 «Торпедэм» ишшаклохэм тамыгъэ гъожыр къаригъэлэгъуагь. Зэнэкьюкум иаужырэ тақыкхэм зыщауухытим пенальти судьям ыгъэунэфыгь. «Торпедэм» икъэлэлччэлүүтүм Бабурины линием кызызпырыкызыгэ гъогогуу 2 1-0гаор кызызкылдэжжэгъигь. Я 90+9 тақыкхэм «Ростов» ишшаклох Оси-пенкэм пенальтиир ящэнэрэу ыгъэцаки, хъагъэм 1-0-у кыдиҳихыгь.

ЧЫПІЭХЭР

1. «Зенит» — 20
2. ЦСКА — 17
3. «Краснодар» — 17
4. «Динамо» — 16
5. «Спартак» — 16
6. «Ростов» — 16
7. «Шъачэ» — 13
8. «Ахмат» — 11
9. «Локомотив» — 9
10. «Кр. Советов» — 9
11. «Пари НН» — 9
12. «Оренбург» — 9
13. «Химки» — 7
14. «Факел» — 4
15. «Торпедо» — 1
16. «Урал» — 1.

Зэхэзыщагъэр ыкчи кыдызыгъэгъээр: АР-м лъэпкэ Йоххэм-кэ, Икъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адьырээ зэхъээмкэ ыкчи къэбар жуулагъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдышыгъэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаихырэп А4-кэ заджэхэрэ тхыапхэу зипчагъэлэ 5-м емыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлжээ, шрифтыр 12-м нахь цыкынену щытэп. Мы шаххэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкигъэжжэлжыхы.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр: УФ-м хэутын йоххэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ыкчи зэлъы-Иэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ Чыпэл гъэлорышап, зэраушыхъатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъатыгъэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкімкэ пчагъэр 4783
Индексхэр П 4326
П 3816
Зак. 1614

Хэутын узышыгъэтхэнэу щыт уахтэр Сыхатыр 18.00

Зыщаушихъатыгъэр уахтэр Сыхатыр 18.00

Редактор шхъаалеу Дэрэ Т.И.

Редактор шхъаалеу игуадзэр Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэгкыж зыхыгъэр секретарыр

Жакімкъо А. З.

Волейбол

Университетыр анахь лъэш

Мыекъуапэ имэфэкі мафэ фэгъэхыгъэу волейболымкэ зэнэкьюкур Адыгэ къэралыгъо университетым щизэхашащагь.

АР-м волейболымкэ и Федерации, Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмкэ ыкчи спортымкэ и Комитет зэнэкьюкум

изэхшэн кэшаклох эхъахь.

Мыекъопэ, Коцхъэблэ, Джэджэ районхэм, къалеу Мыекъуапэ ябзыльфыгъэ комади 8 зэнэ-

кьюкум хэлжээгъагь. Пэшорыгъэш зэлукэгъухэм ауж хагъэунахыкырэ чыпілэхэм афэбэнэштэхэр къэнэфагъэх.

Къохъын хэлжээгъагь. Пэшорыгъэш зэлукэгъухэм ауж хагъэунахыкырэ чыпілэхэм афэбэнэштэхэр къэнэфагъэх.

Сурэтим итхэр: апэрэ чыпілэшыр кыздэзыхыгъэ командэхэр.

Къатхэхэрэм яшшырэ редакцием иеплыхыгъэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкъышт.

Нэкүубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурубий.